

Varujmo mir

Tu se je smrt utrudila do smrti
in uresničil biblijski pepel.
Tu je zločin dobil sloves obriti
in milijone duš premlel v pepel.

(Ljudež Krakar)

Avtobus s preživeli taboriščniki je počasi drsel po cesti mimo neprijazne sivine šlezjske pokrajine.

Tudi dan ni bil svetel, mrko nebo se je spajalo z deželo pod seboj, ki ti je odpirala vrata v težke misli. Nemo smo strmeli v ta svet, nihče ni sosedu ponudil besede. Zamrla je, sama od sebe, notranjost pa je stiskala mora, ki se ni dala odgnati. Sivina se je naselila tudi med nas, kot da se vozimo po pepelu, kot da je vse predvederje Auschwitza še vedno posuto z njim, kot da ga še vedno vdihavaš in vonjaš in slutiš. Nemogoče je bilo otresti se tega občutka. Nemogoče je tudi izbrisati ta spomin iz naše zavesti. Kdaj pa kdaj se zopet zasidra vate z morečo silo, ki je ni mogoče opisati, a če se ponovno vračaš na kraj dogajanja, je to podoživljanje ponovno velika, velika bolečina.

Izstopili smo iz avtobusa in močni sunki vetra so nas neprijazno pozdravili. Opomnili so nas, da stopamo po sledih težkih spominov. Zavili smo se v tople plašče in si zavarovali glave s pokrivali, ko smo počasi sledili ogromni množici pred nami po glavni poti nekdanjega taborišča. Pa so nam misli kar same od sebe hitele v preprosto, a tako resnično primerjavo: »Le kdo se je pred mrazom in vetrovni lahko zavaroval tedaj — v lahkih lagerskih oblačilih, v cokolah in papirnatih rutah in ozkih čepicah na obratih glavah? Nekateri pa še tega niso imeli. In ure in ure dolgi apeli ob vsakem vremenu in kazni in biči, psi, glad in smrt, smrt na vsakem koraku.«

40 let je od takrat, 40 let od dneva, ko so se razklenile verige suženjstva, ko je ugasnil zadnji plamen

od petih peči krematorijev in se je poslednjič odvalil gnusobno gosti dim iz globokih brezen taboriščnih jam, kjer so še dodatno sežigali do smrti obnemogle in umrle jetnike.

Toda namesto vzklika svobodi, namesto poždrava osvoboditljem, namesto nasmeja in sreče, namesto zmagozlatja, preživeli niso bili sposobni razumeti, kaj se dogaja z njimi. Velike otožne oči so nepremično zrlle skozi žično ograjo, postave so kot vkovane stale na tistih tleh groze, smrada in neogibne smrti.

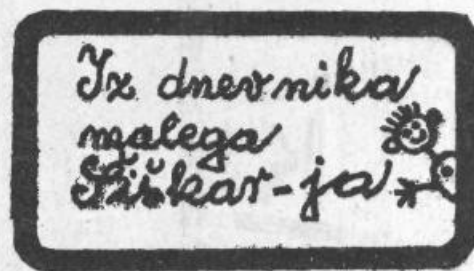
Dolgo, dolgo je trajalo, preden so globoko zadihali svojo prostost, zadihali človeka in rešitelja, počasi, zelo počasi so odlagali od sebe bolečino in strah in smrt.

Na veliki prostor taborišča prihajajo s svojimi venci in s svojimi tesnimi občutki delegacije evropskih narodov. Pred velikim spomenikom vsem žrtvam jih z velikim spoštovanjem polagajo drugega za drugim. Vojaška godba igra žalostinke — štirim milijonom zgorelih, stodvajsetim tisočem ustreljenih ob zidu smrti, nešteto obešenim, nepregledni množici zastupljenih s plinom, zmrznjenim, obgrizenim, potolčenim z biči in kavli, sestradanim. Njihov pepel sivi tvoj obraz, mrači dušo, para srce. Dviguje se ob takšnih vetrovnih dneh, grozi, opozarja in prosi obnem: »Nikdar več vojne, ljudje, ne več takega trpljenja, varujte mir, bodite ljudje!«

In ko se proslava konča in se vsa množica razkropi po nekdanjih barakah, po celicah smrti, po vseh prostorih nekdanjega taborišča in ko si podrobno ogleda tudi muzej, je vsakdo od teh nešteti udeležencev obnemel ob resnici, ki jo je tako težko doumeti.

Preživeli taboriščniki zato v sebi že vseh teh dolgih 40 let nosimo poslanico: »Ljudje, borimo se za mir, za človeka, za sožitje!«

Jožica Zoroja

Sobota

Ste bili na pohodu? Jaz sem tudi bil. Moram priznati, da mi ni bilo žal in bi šel vsak dan na pohod, pa mi mama ne pusti.

Zjutraj smo zgodaj vstali in mama je pripravila sendviče ter termos steklenice. Prišlo je do prepričanja že v prvi minuti, ker je ata izmaknil eno takšno steklenico ter jo hotel napolniti z neko črno tekočino. Mama je čisto ponorela in tisto črno tekočino zliła v umivalnik ter rekla, da bi na tak pomemben dan ata lahko pokazal malo več zavesti in kulture. Kaj ima pa kultura opraviti z ježo, je renčal nazaj ata. Kolikor vem, so tudi kulturniki veliko in pogosto žejni, pa jim tega še nihče ni zameril. Obveljala je beseda močnejšega in v termoske smo nalili le belo in črno kavo. Vprašal sem mamo, kako se je imenovala tista črna tekočina iz umivalnika, pa mi je rekla, da me nič ne briga. Saj me res ne, toda kadar si zdaj umivam zobe, mi začne nekam čudno dišati po vinu. Ko smo hodili že lep kos, smo dohiteli Jožka in njegovo družino. Se pravi njegovo mamo, ata in sestro. Jožkov fotr je imel majhen nahrbtnik, ki se mu je stalno odvezoval. Moj ata ni sebičen in vedno rad pomaga. Kadar koli je Jožkov sorodnik potamnil, da je z nahrbtnikom spet nekaj narobe, je moj roditelj priskočil in sta se potem nekaj časa finca stila s to transportno napravo. Tega početja sta se tako privadila, da jima je šlo čedalje bolj od rok ter jima je bilo v vedno večje veselje. Naša mama je posumila, da nekaj ne more biti v redu, šele takrat, ko je ata začel prepevati: »Ti si urce zamudila, ko sem čakal jaz na te« — ali kako že gre. To pesem si namreč upa moj ata zapeti samo takrat, kadar ga ima malo pod kapo. Pa smo bili tam...

Po ostri intervenciji obeh prijateljskih sil ženskega spola v naši koloni ni bilo več izgedov ter smo srečno prispeli na cilj.

Tam je bilo šele veselo! Srečali smo Korenove iz sosednjega bloka, ki jih nismo videli že dve leti. Spoznali smo se tudi s Čukovimi, ki so trdili, da stanujejo celo v našem stopnišču. Čudna stvar. Prepoznali pa smo jih zadržno po tem, ko je Čukova vzkliknila naši mami: »A vi ste tista, ki se vsak večer med deseto in enajsto uro pogovarja z nekim Albertom?« No, naj pojasnim, da je Albert moj ata. In da se mama ne pogovarja z njim, temveč vpije na njega. Ampak sosedja je vljudna, zato mi je simpatična in sem vesel, da smo jih spoznali.

Komaj čakam, da bom šli spet na pohod. Zdi se mi, da tudi tretja vrata desno nekdo stanuje. Morda jih bom spoznal na proslavi prihodnjega leta. A niso pohodi in proslave pravzaprav imeniten izum?

Ščeka

Naša beseda '85

PONEDELJEK, 20. maj 1985

- Ob 9.30 V VVZ BROD
Janez Bitenc: GLASBENA PRAVLJICA
Ob 10.30 V O. Š. IVAN NOVAK-OČKA
Janez Bitenc: GLASBENA PRAVLJICA
Ob 16.30 ZA KUD OTON ŽUPANČIČ — SORA
o. š. Rihard Jakopič: Jana Kolarič — SALON
EXPON
mentor Branka Bračiča

TOREK, 21. maj 1985

- Ob 10. uri V O. Š. HINKA SMREKARJA
Janez Bitenc: GLASBENA PRAVLJICA
Ob 11. uri V O. Š. IVAN NOVAK-OČKA, BROD
o. š. Oto Vrhunec-Blaž: Toneta Partljiča »UČNA URA«
Nastopajo: Babnik Andrej, Bertonec Matjaž, Čarman Tomaž, Furlan Janja, Gaber Martina, Ivanuš Roman, Izakar Nataša, Kalan Staša, Krašna Nataša, Krelj Andreja, Križaj Blaž, Igor, Jernej, Pavlin Matjaž, Pečjak Andrej, Presterl Blaž, Pikalc Alenka, Pivk Marjan, Plevelj Vesna, Padgaršek Gregor, Rajter Primož, Saje Aleš, Modic Gašper, Simeunovič Vida, Slapšak Julij, Šink Barbara, Šturm Darja, Viderč Alenka.
Ob 13.30 V O. Š. FRANCA MARNA — VODICE
Janez Bitenc: GLASBENA PRAVLJICA
Ob 14.15 ZA VVZ VODICE
Janez Bitenc: GLASBENA PRAVLJICA

SREDA 22. maj 1985

- Ob 15. uri V DOMU KS BUKOVICA — ŠINKOV TURN
o. š. Tine Rožanc: Armenska pravljica »ZLATA VRTNICA«
Nastopajo: Erik Kopač, Darja Kopač, Mitja Križaj, Iris Cveblar, Lidija Derenda, Blaž Terčič, Mateja Zajc, Mateja Koprivec, Petra Žmavc, Sandi Peternel
Ob 15. uri ZA BUKOVICO — ŠINKOV TURN
KUD F. S. Finžgar litkovna predstava Zdenek Florian: »TOBJA«

- Ob 19.30 V DOMU KRAJANOV — TACEN
izvaja gledališka skupina KUD I. Novak-Očka E. Kichon: LAMENTO ZA MLADEGA IGRALCA
Režija in scena: Jure Šilc
Igrajo Olga Štravs, Nataša Jaklič, Tone Novak, Uroš Kepic

ČETRTEK, 23. maj 1985

- Ob 17. uri V DOMU »SVOBODE« Šentvid
o. š. Veljka Vlahoviča: Kajetan Kovič — »MAČEK MURI«
scenarij: Mara Štular
Nastopajo: Aleš Keršnevar, Špela Fojkar, Dejan Erič, Tripkovič Sandi, Andrej Bidovec, Bogovič Miha, Meta Eržen, Vanja Babič, Polona Dolžan, Mojca Glogovčan, Julija Lavrač, Zvezdalo Irena, Mojca Žnidarič, Franjič Uršula, Ana Hajdarović, Kuzma Dejan, Pongračič Gašper, Nace Povalej, Golob Vojko, Barbara Savec, Leonida Čarf, Pešelj Andraž, Janez Hvale, Pešelj Andraž, Barbara Savec, Tripkovič Sandi, Saša Časar, Janez Hvale, Pešelj Andraž, Tripkovič Sandi, Časar Sašo, Kuzma Dejan, Pongračič Gašper, Povalej Nace, Tripkovič Sandi, Saša Časar, Bogovič Miha, Janez Hvale, Golob Matej

PETEK, 24. maj 1985

- Ob 13. uri V DVORANI KINŠA ŠIŠKA:
TUDI TAKI SMO...
zaključna prireditev NAŠE BESEDE 85.
Nastopajo člani ŠKUD občine Lj.-Šiška.

DELOVNI PROGRAM

Po vsaki prireditvi uprizaritveni kažipot

ČETRTEK, 16. maj 1985

- Ob 16. uri V VODNIKOVI DOMAČIJI
Posvet na temo: možnosti pedagoškega dela v gledališkem, lutkovnem krožku ali skupini (Strokovni sodelavci ZKOS in Zavoda za šolstvo Slovenije)

septolete®

tribuna 15